

Jesenná univerzita architektúry 2022: Banská Štiavnica renesančná

Medzinárodný multidisciplinárny workshop pre študentov a vedecké kolokvium

---

11. septembra – 17. septembra 2022, Banská Štiavnica

Odborní garanti workshopu:

Prof. Ing. arch. Pavel Gregor, PhD. (dekan Fakulty architektúry a dizajnu, STU v Bratislave)

Ing. arch. Katarína Terao Vošková, PhD. (Fakulta architektúry a dizajnu, STU v Bratislave)

Vedecký výbor workshopu a kolokvia:

Prof. Ing. arch. Pavel Gregor, PhD. (Fakulta architektúry a dizajnu, STU v Bratislave)

doc. PhDr. Magdaléna Kvasnicová, PhD, (Stavebná fakulta, katedra architektúry, STU v Bratislave)

doc. PhDr. Martin Horáček, Ph.D. (Fakulta architektúry, Vysoké učení technické Brno)

doc. Ing. arch. Andrea Urlandová, PhD. (Fakulta architektúry a dizajnu, STU v Bratislave)

doc. Ing. Marek Fraštia, PhD., (Stavebná fakulta, katedra geodézie, STU v Bratislave)

doc. Marián Marčiš, PhD., (Stavebná fakulta, katedra geodézie, STU v Bratislave)

Mgr. Peter Buday, PhD. (Katedra dejín výtvarného umenia FiF UK v Bratislave)

Ing. arch. Pavol Paulíny, PhD. (Fakulta architektúry a dizajnu, STU v Bratislave)

Ing. arch. Lýdia Budayová, PhD. (architektka z praxe, Šaľa)

Mgr. Michal Šimkovic (výskumník z praxe, Zvolen)

Ing. arch. Katarína Terao Vošková, PhD. (Fakulta architektúry a dizajnu, STU v Bratislave, detašované pracovisko Banská Štiavnica)

Organizačný výbor:

Ing. arch. Katarína Terao Vošková, PhD.

Ing. arch. Lýdia Budayová, PhD.

doc. Marián Marčiš, PhD., (Stavebná fakulta, katedra geodézie, STU v Bratislave) – príprava podkladov pre geodetické merania

Mgr. Michal Hrčka, fi Obnova s.r.o. – spolupráca pri zabezpečení odborných exkurzií

Lektori k prácam na zadaniach:

Ing. arch. Lýdia Budayová, PhD.; Mgr. Peter Buday, PhD., PhD.; Ing. arch. Zuzana Holičková; Ing. arch. Alexandra Kotrusová; Ing. arch. Denisa Kyselíková; Ing. Peter Kyselí; Ing. Andrej Hideghéty; Ing. Dalibor Kostra; Ing. arch. Marcel Mészáros, Bc. Zala Erklavec

Technická spolupráca:

Ing. Anna Karacsonyová; Ing. Kristína Baňáková; RNDr. Juraj Paučula; Ing. Lubomír Lužina

Kontext:

Ide o 12. ročník multidisciplinárne ladených študentských workshopov, na ktorých sa zúčastňujú študenti rôznych, k problematike pamiatkovej ochrany a prezentácie relevantných, odborov.

Workshopy a kolokvia s nimi spojené vždy reagovali na aktuálne reálne problémy, najmä z historickej Banskej Štiavnice a okolia, lokality zaradenej od roku 1993 na zoznam svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Doposiaľ boli workshopy venované konkrétnym výskumom v lokalite. Napríklad dokumentácií ohrozených pamiatok, ľudovej architektúry, krajinného komplexu Banskoštiavnickej kalvárie, historických brán v Krupine, sakrálnych stavieb v krajine a pod. Výsledkom boli doposiaľ tri publikácie: *Jesenná univerzita architektúry 2008 – 2009. Ohrozené pamiatky*, STU 2010; *Sakrálne pamiatky v krajine. Banská Štiavnica a okolie*, STU 2017 a monografia *Historické brány krupinských domov*, STU 2016. Od roku 2018 sú workshopy venované systematickému výskumu a dokumentácii urbanisticko-architektonického vývinu Banskej Štiavnice. Posledné tri ročníky boli venované výskumu a mapovaniu stavieb z románskeho a gotického obdobia.

Cieľom workshopov je povzbudiť študentov k záujmu o kultúrne dedičstvo zapojením do reálnych výskumných úloh v praxi a rozšíriť vedomosti z tejto oblasti. Konkrétne, v rokoch 2018 – 2021 počas jesenných študentských workshopov sa realizoval archívny výskum, výskum v teréne a dokumentácia objektov, ktoré reprezentovali jednotlivé slohové obdobia od románskeho po gotické. Boli zostavené mapy urbanistického vývinu mesta v jednotlivých slohových obdobiach.

Jeden z hlavných cieľov je multidisciplinarita projektu. Na workshope, aj na vedeckom kolokviu je cieľom demonštrovať, že ochrana a prezentácia kultúrneho dedičstva je multidisciplinárna záležitosť a je nutná pri nej spolupráca niekoľkých vedných odborov. Vo výskumno-dokumentačnej rovine je dôležité zapojenie odborníkov z oblasti geodézie (SvF STU v Bratislave, katedra geodézie a SPŠ S. Mikovíniho Banská Štiavnica), ktoré overujú najnovšie metódy geodetického zamerania budov a detailov.

V tomto ročníku vo výskume urbanisticko-architektonického vývinu Banskej Štiavnice budeme pokračovať dokumentovaním architektonických objektov a ich detailov z obdobia renesancie, s akcentom na dokumentáciu mestského opevnenia.

Pre poskytnutie teoretických poznatkov k téme workshopu organizátori a vedecký výbor zostavili program vedeckého kolokvia so sprievodnými odbornými exkurziami.

TÉMY VEDECKÉHO KOLOKVIA

I Historický kontext obdobia renesancie (Mgr. Peter Buday, PhD.)

II Stredoslovenské banské mestá v stredoeurópskom kontexte – zmeny v urbanizme, premeny architektúry a renesančná (industriálna) krajina (doc. Ing. arch. Nadežda Hrašková, PhD., arch. Francesco Lupi (IT), Mgr. Michal Šimkovic)

III Banská Štiavnica – urbanizmus a architektúra v renesancii: meštianske domy, mestské opevnenie, Starý zámok (Mgr. Michal Šimkovic, Ing. arch. Iveta Chovanová, PhDr. Jozef Labuda, PhD., Mgr. Peter Buday, PhD.)

IV Renesančné umenie a meštianska kultúra v BŠ (a v stredoslovenských banských mestách) (Mgr. Adriana Matejková, PhD., Mgr. art. Ján Hromada, ArtD.)

IV Pamiatková ochrana v medzinárodnom kontexte a metodické prístupy architektonických prezentácií (doc. PhDr. Magdaléna Kvasnicová, PhD., doc. PhDr. Martin Horáček, Ph.D., Ing. arch. Pavol Paulíny, PhD., Ing. arch. Alexandra Kotrusová, PhD.)

V Metódy geodetického zameriavania historických objektov (doc. Ing. Marek Fraštia, PhD., Ing. Dalibor Kostra)

EXKURZIE:

- Torzá opevnenia mesta Banská Štiavnica a vstupné brány – okruh (Ing. arch. Katarína Terao Vošková, PhD., Ing. arch. Iveta Chovanová, PhDr. Jozef Labuda, CSc.)
- Archív Slovenského banského múzea: Adriana Matejková + budova Kammerhófu
- Obnova renesančného Baumgartnerovského domu – aktuálny stav obnovy (Ing. arch. Pavol Paulíny, PhD.; Mgr. Michal Hrčka), Obnova Piargskej brány – aktuálny stav obnovy (Mgr. Michal Hrčka, fi Obnova s.r.o./Obnova.eu); reštaurovanie fasády 20/I s renesančnou výzdobou (Mgr. art. Ján Hromada, ArtD.);
- Ukážky renesančného meštianskeho domu: Baumgartnerov dom, Nám. sv. Trojice 196/II, 198/II, Joergesov dom, A. Kmeťa 20/I – Michal Hrčka, Adriana Matejková, Katarína Terao Vošková, Ján Hromada)

ZADANIA:

- a) Geodeti: Fotogrametria zbytkov mestského opevnenia Banskej Štiavnice + lokalizácia v súčasnej katastrálnej mape, 3D scan Piargskej brány, 3D scan Kostolíka sv. Alžbety, 3D scan Starý zámok (citadela?), 3D scan Nový zámok.
- b) Architekti: - Lokalizácia zbytkov mestského opevnenia do súčasnej katastrálnej mapy
  - Vyznačenie do súčasnej katastrálnej mapy priebehu zaniknutého opevnenia a zaniknutých mestských brán – zakreslenie priebehu opevnenia do súčasnej katastrálnej mapy;
  - Mapa renesančného mesta (na základe archívneho výskumu vyznačenie výskumami overených renesančných domov do súčasnej katastrálnej mapy)
  - Možnosti architektonických a virtuálnych prezentácií vstupných brán do mesta (Marcel Mészáros, Petra Mészárosová)
  - Dokumentácia renesančných architekt. detailov – dokumentácia (portály, okná, detaily klenieb, stropov a iné)

- c) História umenia: - Bibliografia k renesančnému opevneniu mesta + súpis máp a vedút;
- Schéma typickej dispozície renesančného meštianskeho domu v BŠ;
- Kategorizácia architektonických a výtvarných detailov, konfrontácia s ďalšími mestami na Slovensku, Rakúsko-Uhorsku, príp. v Európe (spoločné znaky, odlišnosti).
- d) Výtvarný dizajn: Možnosti arch. a virtuálnych prezentácií vstupných brán do mesta (Marcel Mészáros)

PROGRAM

11. 9. 2022 Nedeľa

14.00 – 15:00 Registrácia účastníkov

15.00 – 15:15 **Zahájenie workshopu** (odborný garant podujatia a dekan FAD STU: prof. Ing. arch. Pavel Gregor, PhD.)

15.15 – 15.30 **Kontext a ciele workshopu** (Ing. arch. Katarína Terao Vošková, PhD.);

Predstavenie účastníkov, organizátorov a lektorov

15:30 **EXKURZIA I – Starý zámok, Nový zámok**

18:00 – 18:30 **Renesancia v Uhorsku** (Mgr. Peter Buday, PhD., FF UK BA)

19.00 – Uvítací bufet (klenbová miestnosť detašovaného pracoviska FAD STU v BŠ)

12. 9. 2022 Pondelok

09.00 – 09:30 **Obnova stredovekých a renesančných palácových domov – príklady z praxe architektonických návrhov a realizácií** (Ing. arch. Pavol Paulíny, PhD.)

09.45 – 11.00 **EXKURZIA II – ukážka renesančného meštianskeho domu.**

Baumgantnerovský dom. Výskum – projekt – realizácia obnovy (Ing. arch. Pavol Paulíny, PhD.; Ing. arch. Katarína Terao Vošková, PhD.; Mgr. Michal Hrčka – fi Obnova s.r.o./ Obnova.eu)

11:00 – 12:00 **EXKURZIA II – ukážka jedinej zachovanej vstupnej brány** v rámci mestských hradieb.

Piargska brána – reštaurovanie a pamiatková obnova (Mgr. Michal Hrčka – fi Obnova s.r.o./ Obnova.eu)

12.00 – 13.30 _____ Obedná prestávka

13:30 **Rozdelenie úloh pre zadania!** Rozdelenie do skupín, konkretizovanie zadania výskumov v teréne (skupiny Architektov, skupina „Art History“, skupiny Geodetov, skupina Výtvarnej propagácie), odovzdanie podkladov – príprava na terénne práce v nasledujúci deň (lektori prác na zadaniach)

14.00 – 14:30 **Mestské opevnenie Banskej Štiavnice – historické súvislosti a architektonický návrh, zmeny v obraze mesta** (Ing. arch. Iveta Chovanová, Pro Monumenta Banská Štiavnica)

14:30 – 15:00 **Priebeh mestského opevnenia v archeologických výskumoch** (PhDr. Jozef Labuda, CSc., Slovenské banské múzeum Banská Štiavnica)

15:10 – 17:00 **EXKURZIA III – Mestské opevnenie v BŠ, Starý zámok, Nový zámok – okruh** (PhDr. Jozef Labuda, CSc., Ing. arch. Iveta Chovanová, Ing. arch. Katarína Terao Vošková, PhD.)

18.00 – 18.30 **Prestavba Kostola Panny Márie v BŠ na vojenskú pevnosť (Starý zámok) v súčasných výskumoch** (Mgr. Michal Šimkovic)

18:30 – 19:00 **Ochrana pamiatok v Banskej Štiavnici v medzivojnovom období (Starý zámok a fortifikácie)** (Mgr. Peter Buday, PhD.)

13. 9. 2022 Utorok

09.00 – 09:15 **Urbanisticko-architektonický vývin Banskej Štiavnice 2018 – 2021. Zadania pre JUA 2022** (Ing. arch. Katarína Terao Vošková, PhD.)

09.15 – 09.30 **Architektonické zameriavanie a dokumentácia historických objektov** (prednáška prof. Pavla Gregora: Ako zameriavať a K. Terao Voškovej: Dokumentácia historických objektov)

10.00 – 10.30 **Geodetické zameriavanie historických objektov – praktické vysvetlenie pre práce v teréne** (Ing. Dalibor Kostra, SPŠ S. Mikovíniho Banská Štiavnica)

10.30 – 11.00 **Moderné metódy geodetického zameriavania** (doc. Ing. Marek Fraštia, PhD., Stavebná fakulta STU, katedra geodézie)

12.00 – 13.30 _____ Obedná prestávka

13:30 – 15:30 **EXKURZIA IV – Renesančné meštianske domy (Nám. sv. Trojice 196/II, 198/II, Joergesov dom)** – zároveň vysvetlenie dokumentovania arch. detailov a predstavenie zadaní in situ (dokumentácia architektonických detailov v meštianskych domoch v BŠ)

18:00 – 18:45 **Palác Mediciovcov vo Florencii/ Palazzo Medici a Firenze** (arch. Francesco Lupi, Florencia, Taliansko)

19:00 – 19:30 **Mestské opevnenie a renesančné meštianske domy v Kremnici** (doc. Ing. arch. Nadežda Hrašková, PhD., FAD STU BA)

14. 9. 2022 Streda

09.00 – 09.30 **Úloha pamiatkových výskumov pri ochrane pamiatok** (druhy, ako sa robia, základná metodika, význam). (doc. PhDr. Magda Kvasnicová, PhD., SvF STU v Bratislave, katedra architektúry)

09.45 Presun do archívu Slovenského banského múzea (SBM), Kammerhóf

10.00 – 11.00 **EXKURZIA V: Umenie a meštianska kultúra v renesančnej Banskej Štiavnici**. Archív Slovenského banského múzea (Mgr. Adriana Matejková, PhD., Slovenské banské múzeum Banská Štiavnica)

11.00 – 11.30 **EXKURZIA VI: Výtvorná výzdoba v renesancii. Reštaurovanie renesančnej fasády na ulici A. Kmeťa 20/I** (Mgr. art. Ján Hromada, ArtD).

12:00 – 13:30 _____ Obedná prestávka

13:30 – 17.00 Práce v teréne a v ateliéroch na zadaniach

18.00 – 18.30 **Možností metodických prístupov k architektonickej prezentácii mestských opevnení** (Ing. arch. Alexandra Kotrusová, PhD., architektka z praxe, Bratislava)

18:30 – 19.00 **Kostol sv. Alžbety v Banskej Štiavnici a jeho prestavba na vstupnú bránu mestského opevnenia (Antolská brána)** (Ing. arch. Lýdia Budayová, PhD., architektka z praxe, Šaľa)

19.00 – kontrola a konzultácie terénnych a ateliérových prác

15. 9. 2022 Štvrtok

09.00 – 09.30 **Pamiatková starostlivosť – teória a prax v Českej republike** (doc. PhDr. Martin Horáček, Ph.D., Fakulta architektúry Vysoké učení technické Brno)

09.30 – 10.00 **Poslanie organizácie ICOMOS. Charty a Dohovory, výber najdôležitejších** (dôraz na urbanistické a krajinárske) (doc. PhDr. Martin Horáček, Ph.D., Vysoké učení technické Brno)

10:00 – 12:00 Práce na zadaniach v teréne a v ateliéroch

12:00 – 13:30 _____ Obedná prestávka

10.30 – 19.00 Práce na zadaniach v teréne a v ateliéroch

19.00 – 20.00 Konzultácie a príprava mustier posterov

16. 9. 2022 Piatok

Od 09:00 _____ Práce na zadaniach v ateliéroch

16:00 – Adjustáž posterov a odovzdávanie prác na tlač posterov !

17. 9. 2022 Sobota

Od 14.00 – Príprava výstavy a prezentácií

17.00 – Otvorenie výstavy a prezentácia výsledkov workshopu verejnosti

18.30 – Koncert a rozlúčková párty

-- Záverečné foto účastníkov workshopu JUA 2022